

LGBT Danmark Landsforeningen for
bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Trans-Danmark Landsforeningen for
Transvestitter og Transseksuelle

Hørings svar vedrørende ændring af bekendtgørelse om pas

LGBT Danmark, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner og Trans-Danmark, Landsforeningen for Transvestitter og Transseksuelle bemærker med tilfredshed, at transkønnes rettigheder er kommet på den politiske dagsorden.

Baggrund

Landsforeningerne finder at den foreslåede ændring af Bekendtgørelse om pas § 5, stk. 5-6, hvor muligheden for at opnå kønsbetegnelsen X i passet udvides fra at gælde en person, der "af Sexologisk Klinik vurderes at være transseksuel" til en person, der "af Sexologisk Klinik vurderes at være transseksuel eller ganske ligestillet hermed" svarer nøje til den ændring, der blev indført i Navneloven ved Lov 350 af 06/05/2009. Landsforeningerne har derfor studeret baggrunden for denne ændring.

Af bemærkningerne til Forslag til Lov om ændring af navneloven fremsat 28/01/2009 fremgår, at der en gruppe personer, der vil opnå væsentligt forbedret livskvalitet ved at få mulighed for navneskift, selvom personerne ikke kan vurderes at være egentlig transseksuelle. I punkt 4.2 hedder det

"Rigshospitalets Sexologiske Klinik har således defineret denne persongruppe som personer, der igennem en længere årrække jævnlige har klædt sig som det modsatte køn, og som efter lange overvejelser giver efter for et basalt behov for permanent at klæde sig som og i det hele taget leve som det modsatte køn. ... Et typisk eksempel på en person i denne persongruppe er ifølge Sexologisk Klinik en mand på 50 - 60 år, som hele sit voksenliv har haft glæde af at klæde sig i kvindetøj. Vedkommende har i de seneste år i stigende omfang givet efter for trangen til at klæde sig som kvinde for til sidst fuldtids at fremtræde som sådan over for omverdenen. Dog har personen på det seksuelle plan lejlighedsvis fortsat glæde af sit mandlige kønsorgan. Derfor kan personen ikke i psykiatrisk forstand betegnes som transseksuel ... Sexologisk Klinik har således peget på, at der er tale om en gruppe mennesker, der permanent lever som det modsatte køn på baggrund af årelange personlige overvejelser."

Diagnostiske kriterier og retningslinjer

Landsforeningerne har gennemgået de diagnostiske kriterier for transseksualisme i ICD-10 vedtaget af WHO, i DSM-IV vedtaget af den amerikanske psykiatريفorening APA, samt i den internationalt anerkendte vejledning Standards of Care for Gender Identity Disorders af WPATH, som Sexologisk Klinik siger de følger.

I ICD-10 er det centrale kriterium for DF64.0 Transsexualism:

”A **desire** to live and be accepted as a member of the opposite sex, **usually** accompanied by a sense of discomfort with, or inappropriateness of, one's anatomic sex and a wish to have hormonal treatment and surgery to make one's body as congruent as possible with the preferred sex.” (1)

Videre hedder det, at identiteten skal have været konstant i to år og ikke må være et resultat af psykiatiske eller kromosomale sygdomme.

I DSM-IV fremgår under 302.85 Gender Identity Disorder in Adolescents or Adulthood følgende kriterier for voksne:

A. A strong and persistent cross-gender identification (not merely a desire for any perceived cultural advantages of being the other sex).

In adolescents and adults, the disturbance is manifested by symptoms such as a stated **desire** to be the other sex, frequent passing as the other sex, desire to live or be treated as the other sex, **or** the conviction that he or she has the typical feelings and reactions of the other sex.

B. Persistent discomfort with his or her sex **or** sense of inappropriateness in the gender role of that sex.

In adolescents and adults, the disturbance is manifested by symptoms such as preoccupation with getting rid of primary and secondary sex characteristics (e.g., request for hormones, surgery, or other procedures to physically alter sexual characteristics to simulate the other sex) **or** belief that he or she was born the wrong sex.

C. The disturbance is not concurrent with a physical intersex condition.

D. The disturbance causes clinically significant distress or impairment in social, occupational, or other important areas of functioning. (2).

Endelig fremgår i Standards of Care for Gender Identity Disorders:

”During the 1960s and 1970s, clinicians used the term true transsexual. The true transsexual was thought to be a person with a characteristic path of atypical gender identity development that predicted an improved life from a treatment sequence that culminated in genital surgery. True transsexuals were thought to have: 1) cross-gender identifications that were consistently expressed behaviorally in childhood, adolescence, and adulthood; 2) minimal or no sexual arousal to cross-dressing; and 3) no heterosexual interest, relative to their anatomic sex. True transsexuals could be of either sex. True transsexual males were distinguished from males who arrived at the desire to change sex and gender via a reasonably masculine behavioral developmental pathway. Belief in the true transsexual concept for males dissipated when it was realized that such patients were rarely encountered, and that some of the original true transsexuals had falsified their histories to make their stories match the earliest theories about the disorder.” (3)

Sexologisk Klinik og anbefalingerne

Det fremgår altså af de diagnostiske kriterier såvel som af den internationalt anbefalede vejledning for behandling af transseksuelle, at et ønske om hormonal eller kirurgisk ændring af kroppen ikke er et krav for at stille diagnosen transseksualisme, hvilket understreges med ordene 'usually' og 'or' i kriterierne. Ingen af kriterierne berører den transseksuelles seksuelle udfoldelse. Tværtimod fremhæver en anden vejledning Sexologisk Klinik har erklæret sig grundlæggende enig med:

"Assumptions should not be made about sexual activities. ... individuals in both the MTF and FTM spectrum may engage in the full spectrum of sexual behaviour, including erotic touch; receptive or insertive oral, vaginal, and anal penetration; and role-playing. Other ... identify as asexual, or choose celibacy." (4)

I vejledningen i Standards of Care fremgår, at konceptet *true transsexual*, der blandt andet indebærer at kønsuoverensstemmelsen skulle være demonstreret siden personens tidligste barndom er af ældre dato og siden er blevet forkastet.

Det centrale element i kriterierne synes at være et stærkt og stabilt ønske om at leve som det modsatte køn. Der synes ikke at være noget i det eksempel Sexologisk Klinik giver, der begrundes, at personen *ikke* opfylder de diagnostiske kriterier og eksemplet antyder dermed, at Sexologisk Klinik ikke følger de kriterier, der er vedtaget af WHO og APA eller den anbefalede vejledning fra verdensorganisationen for behandling af transseksuelle, WPATH. Konsekvensen heraf kan meget vel være, at der trods den foreslåede udvidelse stadig er en gruppe personer, som ikke kan opnå ændring af kønsbetegnelsen på baggrund af bestemmelserne i pasbekendtgørelsen til trods for, at de er transseksuelle i følge internationale kriterier og vejledninger.

LGBT Danmark og Trans-Danmark finder det på baggrund af ovenstående særdeles beklageligt, at vurdering af om en person er transseksuel eller at ligestille hermed ved den foreslåede ændring af pasbekendtgørelsen stadig ikke sikres at ske i overensstemmelse med gældende kriterier og internationale vejledninger for en sådan vurdering.

Kønsidentitet er subjektiv

Landsforeningerne bemærker, at der i de centrale diagnostiske kriterier anvendes subjektive ord som 'desire' og 'belief' og at den kommende udgave af kriterierne fra APA, DSM-V (2) anvender subjektive termer som 'desire' og 'experienced' i samtlige kriterier for tilstanden. Landsforeningerne bemærker desuden, at pionerer indenfor behandlingen af transseksualisme allerede i 1960'erne erkendte, at kønsidentitet er den enkeltes subjektive oplevelse af tilhørsforhold til et køn (5). Landsforeningerne konkluderer derfor, at det strider imod næsten et halvt århundredes forskning, hvis man ikke giver den enkelte ret til at opnå anerkendelse af sin egen kønsidentitet uden at underlægge personen andres vurdering.

LGBT Danmark og Trans-Danmark finder derfor at kravet om, at en person *vurderes* at være transseksuel eller at kunne ligestilles med transseksuelle grundlæggende er overflødig og mener teksten bør ændres således at alle myndige individer gives mulighed for at vælge kønsmarkør i passet.

Kønsmarkeringen i følge ICAO

Landsforeningerne bemærker, at der findes to markeringer af køn i den internationale standard: I den øvre del til visuel aflæsning (VIZ, Visual Inspection Zone) anføres køn med et enkelt bogstav, som kan være "F", "M" eller "X" (Sec. 8.6 i ICAO Doc 9303 Part 1 Vol 1). Det er dette, der refereres til i høringsbrevet. I de nedre maskinlæsbare linjer (MRZ, Machine Readable Zone) benyttes "<" for "ikke-specificeret". Her kan altså stå "F", "M" eller "<" (Sec. 9.7 i ICAO Doc 9303 Part 1 Vol 1). Desuden bemærker landsforeningerne, at cpr nummeret udgør en synlig markering af det anatomiske køn på passet.

LGBT Danmark og Trans-Danmark anbefaler, at en synlig markering med "X" i passet følges af en maskinelt læsbar markering med "<" i passet og at transkønnede, der tillades en ændret kønsbetegnelse også opnår ret til ændring af cpr nummeret således at transkønnede personer ikke fortsat udstilles unødigt som transkønnede.

Høringslisten

LGBT Danmark er Danmarks største forening for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transkønnede og anmoder venligst om at blive tilføjet listen over organisationer, der høres i spørgsmål vedrørende lovgivning af relevans for landsforeningens medlemmer.

Med venlig hilsen

Robin Svegaard og Vibe Grevsen
Transpolitisk Udvalg

Karin Astrup
Formand

LGBT Danmark, Landsforeningen for
bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
Postboks 1023
1007 København K
transpol@lbl.dk
www.lgbt.dk

Trans-Danmark, Landsforeningen for
Transseksuelle og Transvestitter
Hostrupsvej 7
7000 Fredericia
bestyrelsen@trans-danmark.dk
www.transdanmark.dk

Referencer

- (1) The ICD-10 for Mental and Behavioural Disorders Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines, WHO, p. 168.
URL: <http://www.who.int/entity/classifications/icd/en/bluebook.pdf>
- (2) Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders Fourth Revision, APA.
URL: <http://www.dsm5.org/ProposedRevisions/Pages/proposedrevision.aspx?rid=482>
Fanebladet DSM-IV.
- (3) The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version, W PATH, 2001, p. 3.
URL: <http://www.wpath.org/Documents2/socv6.pdf>
- (4) Bockting W, e.a. Counselling and Mental Health Care of Transgender Adults and Loved Ones, 2006, p. 32.
URL: <http://transhealth.vch.ca/resources/library/tcpdocs/guidelines-mentalhealth.pdf>
- (5) Gender Identity I: International Dictionary of Psychoanalysis.
URL: <http://www.enotes.com/psychoanalysis-encyclopedia/gender-identity>